

ศักยภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนเพื่อเกษตรกรรมตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

Potential of farm Households in Performing the Sufficiency Economy Accounts

อรุณวดี ล้อมเร็น¹

Arunwadee Lomreen¹

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาศักยภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง 2) เปรียบเทียบผลการอบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือนที่มีต่อศักยภาพและการบริหารจัดการจัดทำบัญชีครัวเรือนเพื่อเกษตรกรรมตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยกลุ่มเกษตรกรประเภททำสวนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดนครสวรรค์ และได้ใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 133 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อหาค่าสถิติ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด One way ANOVA (F – test) และ (t-test)

ผลการวิจัยพบว่า 1) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 46.08 ปี จบการศึกษาสูงสุดในระดับประถมศึกษา มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ที่ 7,685.71 บาท และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ไม่เคยอบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือนเลย 2) เกษตรกรที่เคยเข้ารับการอบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือนที่แตกต่างกันจะมีการบริหารจัดการในครัวเรือนเพื่อเกษตรกรรมตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน จากผลการวิจัย พบว่า การเปรียบเทียบการบริหารจัดการในครัวเรือนเพื่อเกษตรกรรมตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง จำแนกตามการเคยเข้ารับการอบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกร พบว่า ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่เคยเข้ารับการอบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือนที่แตกต่างกัน โดยใช้ F-test เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างที่เคยเข้ารับการอบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือนที่แตกต่างกัน มีการบริหารจัดการในครัวเรือนเพื่อเกษตรกรรมตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานที่ 1 3) เกษตรกรที่เคยเข้ารับการอบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือนที่แตกต่างกัน จะมีศักยภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนเพื่อเกษตรกรรมตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน

¹ สาขาวิชาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

จากผลการวิจัย พบว่า การเปรียบเทียบศักยภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนเพื่อเกษตรกรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง จำแนกตามการเคยเข้ารับการอบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรพบว่า ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่เคยเข้ารับการอบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือนที่แตกต่างกัน โดยใช้ F-test เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างที่เคยเข้ารับการอบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือนแตกต่างกัน มีศักยภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนเพื่อเกษตรกรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานที่ 2

คำสำคัญ: ศักยภาพ บัญชีครัวเรือน เกษตรกร เศรษฐกิจพอเพียง

Abstract

The purposes of this study were to study 1) The potential of farm households in performing the sufficiency economy accounts, and 2) The comparison of training to prepare for the household account management capabilities and prepare for farming households along the sufficiency economy. The 133 research subjects are plantation farmers who live in Nakhon Sawan. Data collection was done by using the questionnaires. The statistic method involved quantitative study presented in percentages, arithmetic mean, and standard deviation. The hypothesis testing employed the one-way analysis of variance and t – test.

The findings can be summarized as: 1) The majority of the samples are female, with average age 46.08 years. Most were elementary school graduates. Average income per month was 7,685.71 baht and most of the sample have not been previously trained at all. 2) Farmers who had been trained to provide accounts of different households have managed the households as to the sufficiency economy difference. The results showed when comparing the administration of farm households as to sufficiency economy. By taking up the family accounting training of farmers the results of analysis of variance between samples that had been trained to keep households accounts vary by F-test. Participants who used to be trained to provide household accounts differently could manage the farm households as to the sufficiency economy differently which is statistically significant at the .05 level, so that Hypothesis 1 is acceptable. and 3) Farmers who had been trained to create a different household accounts are capable of making household accounts under the sufficiency economy differently. The results were compared to find the potential for making household account for farmers along the

sufficiency economy. The results of analysis of variance between samples that had been trained to keep household accounts vary by F-test. Participants with different household account training have the potential to provide household account for farmers as to sufficiency economy statistically significant at the .05 level, so that Hypothesis 2 is acceptable.

Keywords: Potential, household account, farmers, Sufficiency Economy

ความสำคัญและที่มาของปัญหาการวิจัย

จากสภาวะสังคมปัจจุบันที่เต็มไปด้วยกระแสวัตถุนิยม และความฟุ้งเฟ้อ พุ่งเป้า จนทำให้คนไทยหลงเดินทางผิดไปตามกระแสนิยมจนกลายเป็นปัญหา โดยเฉพาะปัญหานี้สินที่ไม่มียันจบสิ้น อย่างไรก็ตามคนไทยยังมีทางออก ซึ่งการจะดำรงชีวิตให้อยู่รอดภายใต้สังคมในปัจจุบัน แนวทางหนึ่งที่ประชาชนไทยควรยึดตามแนวปรัชญา “เศรษฐกิจพอเพียง” ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงมองเห็นถึงความสำคัญของการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับตัวเอง รู้จักความพอมีพอกิน พอมีพอใช้ คำนึงถึงหลักเหตุผล และการประมาณตนเอง พร้อมกับทรงเตือนสติประชาชนคนไทยไม่ให้ประมาทโดยเฉพาะการใช้จ่ายเงินอันเป็นปัจจัยสำคัญในการดำเนินชีวิต และการทำบัญชีครัวเรือนก็ยังสามารถช่วยให้ดำรงชีวิตอยู่รอดเพราะการทำบัญชีครัวเรือนไม่ได้เป็นการจดบันทึกรายรับรายจ่ายประจำวันของครัวเรือนอย่างเดียว และยังสามารถนำข้อมูลมาวางแผนการใช้จ่ายเงินในอนาคตได้อย่างเหมาะสม ทำให้เกิดการออม การใช้จ่ายเงินอย่างประหยัด คุ่มค่า ไม่ฟุ้งเฟ้อ (กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2553)

ดังนั้นการทำบัญชีครัวเรือนมีความสำคัญเพราะทำให้ตนเองและครอบครัวทราบรายรับรายจ่าย หัสนั้น และเงินคงเหลือในแต่ละวัน รายรับ หรือ รายได้ คือ เงิน หรือสินทรัพย์ที่วัดมูลค่าได้ ที่ได้รับการประกอบอาชีพ หรือ

ผลตอบแทนที่ได้รับจากการให้ผู้อื่นใช้สินทรัพย์ หรือ ผลตอบแทนจากการลงทุนในรูปแบบต่างๆ เช่น รายได้จากค่าจ้างแรงงาน เงินเดือน ดอกเบี้ยรับจากเงินฝากธนาคารหรือจากเงินให้กู้ยืม รายได้จากการขายสินค้าหรือบริการ เป็นต้น นำข้อมูลการใช้จ่ายเงินภายในครอบครัวมาจัดเรียงลำดับความสำคัญของรายจ่ายและวางแผนการใช้จ่ายเงิน โดยพิจารณาแต่ละรายการในแต่ละวันมีรายจ่ายใดที่มีความสำคัญมาก และรายจ่ายใดไม่จำเป็นให้ตัดออกเพื่อให้การใช้จ่ายเงินภายในครอบครัวมีพอใช้และเหลือเก็บเพื่อการออมทรัพย์สำหรับใช้จ่ายสิ่งที่จำเป็นในอนาคต การวางแผนการใช้จ่ายเงินให้เหมาะสมระหว่างรายรับและรายจ่าย ครอบครัวต้องมีรายรับมากกว่ารายจ่าย หากพบว่ารายรับน้อยกว่ารายจ่าย ต้องหาแนวทางนำเงินมาใช้จ่ายให้เพียงพอ โดยอาจต้องกู้ยืมเงินมาใช้จ่าย แต่การกู้ยืมเงินไม่ใช่แนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ เพียงแต่ช่วยให้การใช้จ่ายมีสภาพคล่องชั่วขณะเท่านั้น และในระยะยาวยังส่งผลให้ครอบครัวมีภาระหนี้สินจำนวนมากทั้งเงินต้นและดอกเบี้ยซึ่งจะเพิ่มจำนวนมากขึ้นตามระยะเวลาที่ยาวนานในการกู้ยืมเงิน เป็นปัญหาที่แก้ไขได้ยากสำหรับการแก้ไขปัญหาการขาดสภาพคล่องในการใช้จ่ายเงินหรือปัญหารายรับไม่เพียงพอกับรายจ่ายนั้นมีแนวทางดังนี้ การตัดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นออก เพื่อลดภาระการจ่ายเงินออกจากครอบครัว เช่น รายจ่ายเกี่ยวกับการพนัน สิ่งเสพ

ติดของมีนเมา รายจ่ายฟุ่มเฟือย เป็นต้น การลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นลง เพื่อสร้างนิสัยการประหยัดอดออม การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดอย่างคุ้มค่า เช่น การปลูกผัก ผลไม้ไว้รับประทานเอง เพื่อช่วยลดค่าอาหารและค่าเดินทางไปตลาด อีกทั้งทำให้สุขภาพดีอีกด้วย ลดการใช้น้ำมันเชื้อเพลิงแล้วหันมาออกกำลังกายโดยการปั่นจักรยาน หรือการเดิน การวิ่งแทนการขับรถจักรยานยนต์หรือรถยนต์ เป็นต้น การเพิ่มรายรับหารายได้เสริมนอกเวลาทำงานปกติ เช่น การใช้เวลารว่างรับจ้างตัดเย็บเสื้อผ้า การขายอาหารหลังเลิกงาน การปลูกผักหรือเลี้ยงสัตว์ไว้ขาย เป็นต้น การทำความเข้าใจกันภายในครอบครัวเพื่อให้ทุกคนร่วมมือกันประหยัดรู้จักอดออม การใช้ทรัพยากรต่างๆ ลดละเลิกรายจ่ายหรือสิ่งที่ไม่จำเป็นและช่วยกันสร้างรายรับให้เพียงพอ เหมาะสมกับเศรษฐกิจปัจจุบัน (กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2553)

ปัญหาที่ควรระวังในการจัดทำบัญชีครัวเรือน คือ ผู้ทำบัญชีครัวเรือนไม่มีความรู้ความเข้าใจและความสามารถในการจัดทำบัญชีครัวเรือนมากพอ หรือเกิดจากการลืมบันทึกบัญชีทำให้ขาดความต่อเนื่องในการบันทึก และส่งผลให้ไม่อยากบันทึก ผู้จัดทำเข้าใจผิดในรายการบัญชีไม่เข้าใจรายการที่เป็นรายรับ จึงไม่ได้บันทึกบัญชี เช่น ลูกส่งเงินมาให้พ่อแม่สำหรับใช้จ่ายทุกวันสิ้นเดือน แต่พ่อแม่ไม่ได้บันทึกบัญชีรายรับเนื่องจากเข้าใจว่าเงินที่ได้รับมานั้นมิได้เกิดจากการประกอบอาชีพของตนเองหรือ เข้าใจผิดรายการหนี้สินแต่บันทึกว่าเป็นรายรับ ทำให้มิได้เก็บเงินไว้สำหรับจ่ายชำระหนี้ในอนาคต เช่น ยืมเงินจากเพื่อนบ้านมาใช้จ่ายภายในครอบครัว ถึงแม้จะได้รับเงินมาแต่รายการดังกล่าวไม่ถือว่าเป็นรายรับเนื่องจากตนเองมีภาระผูกพันที่ต้องชดใช้ในอนาคต ซึ่งอาจต้องชดใช้เงินต้นพร้อมด้วยดอกเบี้ยด้วย จาก

สาเหตุดังกล่าวอาจทำให้ครอบครัววางแผนการใช้จ่ายเงินผิดพลาด ส่วนปัญหาอีกประการหนึ่งคือการเขียนชื่อรายการผิด การบันทึกตัวเลขผิด การบวกหรือการลบจำนวนเงินผิดอาจเกิดจากการลืมจดบันทึกรายการบัญชี หรือบันทึกรายการซ้ำๆ กันหลายรายการ จากความสำคัญของการทำบัญชีครัวเรือนดังกล่าวจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งและสอดคล้องตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงโดยยึดหลัก 3 ข้อคือ 1) การพอประมาณ ถ้ารู้รายรับรายจ่าย ก็จะใช้แบบพอประมาณ 2) มีเหตุผล รู้ว่าอันไหนจำเป็นไม่จำเป็น และเมื่อเหลือจากใช้จ่ายเราก็เก็บออม 3) ภูมิคุ้มกันที่เอาไว้คุ้มกันตัวเราเอง บัญชีครัวเรือนสามารถจัดได้หมด จึงนับว่ามีประโยชน์มาก (สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์อุดรธานี, 2553)

ด้วยเหตุผลและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น พิจารณาได้ว่าศักยภาพเป็นเรื่องสำคัญที่สมควรได้รับส่งเสริมและสนับสนุนจนสามารถพัฒนาศักยภาพตนเองได้อย่างเต็มที่ ดังนั้นผู้วิจัยจึงทำการวิจัยศักยภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนเพื่อเกษตรกรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงโดยการเปรียบเทียบข้อมูลทั่วไปที่มีต่อการบริหารจัดการในครัวเรือนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อสามารถนำข้อมูลไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงประสิทธิภาพของบัญชีและผู้ทำบัญชีครัวเรือน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาศักยภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง
2. เพื่อเปรียบเทียบผลการอบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือนที่มีต่อศักยภาพและการบริหารจัดการจัดทำบัญชีครัวเรือนเพื่อเกษตรกรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร กลุ่มเกษตรกรประเภททำสวนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดนครสวรรค์ มีจำนวนประชากรทั้งหมด 337 คน (สำนักงานสหกรณ์จังหวัดนครสวรรค์, 2553) และกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มเกษตรกรประเภททำสวนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดนครสวรรค์คำนวณจากจำนวนประชากร ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 133 คน

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน และการเคยเข้ารับการอบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือน

ตัวแปรตาม คือ ศักยภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนและการบริหารจัดการในครัวเรือนเพื่อเกษตรกรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

สมมติฐานของการวิจัย

สมมติฐานข้อที่ 1 : เกษตรกรที่เคยเข้ารับการอบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือนที่แตกต่างกัน จะมีการบริหารจัดการในครัวเรือนเพื่อเกษตรกรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน

สมมติฐานข้อที่ 2 : เกษตรกรที่เคยเข้ารับการอบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือนที่แตกต่างกัน จะมีศักยภาพในการจัดทำบัญชีครัวเรือนเพื่อเกษตรกรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยเชิงปริมาณจะใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือเพื่อการเก็บข้อมูล ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบปลายปิดและแบบปลายเปิด แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นการสอบถามข้อมูลทั่วไปของกลุ่มเกษตรกร ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบปลายปิด และปลายเปิด มีจำนวน 5 ข้อ คือ เพศ อายุ

ระดับการศึกษา รายได้ และท่านเคยเข้ารับการอบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือน

ตอนที่ 2 เป็นการวัดระดับศักยภาพการทำบัญชีครัวเรือนเพื่อเกษตรกรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) เพื่อวัดระดับศักยภาพการทำบัญชีครัวเรือนของกลุ่มเกษตรกร มีจำนวน 25 ข้อ โดยจำแนกค่าวัดระดับศักยภาพการทำบัญชีครัวเรือนเพื่อเกษตรกรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

ตอนที่ 3 เป็นการวัดระดับการบริหารในครัวเรือนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) เพื่อวัดระดับการบริหารในครัวเรือนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มเกษตรกรมีจำนวน 16 ข้อ โดยจำแนกค่าวัดระดับการบริหารในครัวเรือนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

ข้อมูลเกี่ยวกับศักยภาพการทำบัญชีครัวเรือน และการบริหาร ในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของกลุ่มเกษตรกร วิเคราะห์จากค่าเฉลี่ยนำเสนอข้อมูลด้านศักยภาพการทำบัญชีครัวเรือน และการบริหาร ในแต่ละด้านแต่ละคำถาม ส่วนการแปลความหมายค่าเฉลี่ยของผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เกณฑ์ในการวิเคราะห์ระดับศักยภาพการทำบัญชีครัวเรือน และการบริหาร ในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของกลุ่มตัวอย่าง ตามแนวของบุญชม ศรีสะอาด (บุญชม ศรีสะอาด, 2545: 45)

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิดให้ผู้ตอบแบบสอบถามเสนอแนะในการจัดทำบัญชีครัวเรือน

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

1. สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด และค่าต่ำสุด เพื่อบรรยายข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มประชากร

2. สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ One way ANOVA (F – test) และ (t – test)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ทัศนคติภาพการทำให้บัญชีครัวเรือนเพื่อเกษตรกรรมตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรประเภททำสวนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดนครสวรรค์พบว่า ผลการวิเคราะห์ทัศนคติภาพการทำให้บัญชีครัวเรือนเพื่อเกษตรกรรมตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรประเภททำสวนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดนครสวรรค์หลังอบรมเป็นรายด้าน พบว่า เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจความหมายของคำว่า ค่าใช้จ่าย หรือ รายจ่ายมากที่สุด ($\bar{x} = 4.02$) รองลงมาคือเกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจความหมายของคำว่ารายรับ หรือ รายได้ ($\bar{x} = 3.99$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด คือ เกษตรกรสามารถนำหลักการของการทำให้บัญชีครัวเรือนมาใช้ในการจัดการรายรับ รายจ่ายภายในครัวเรือน ($\bar{x} = 3.05$)

2. การเปรียบเทียบผลการอบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือนที่มีต่อทัศนคติภาพและการบริหารการจัดทำบัญชีครัวเรือนเพื่อเกษตรกรรมตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง มีดังนี้

2.1 การเปรียบเทียบการบริหารจัดการในครัวเรือนเพื่อเกษตรกรรมตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง จำแนกตามการเคยเข้ารับการอบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรพบว่า ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่เคยเข้ารับการอบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือนที่แตกต่างกัน โดยใช้ F – test เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างที่เคยเข้ารับการอบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือนที่แตกต่างกัน มีการบริหารจัดการในครัวเรือนเพื่อเกษตรกรรมตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐานที่ 1

2.2 การเปรียบเทียบทัศนคติภาพ

การจัดทำบัญชีครัวเรือนเพื่อเกษตรกรรมตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง จำแนกตามการเคยเข้ารับการอบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรพบว่า ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่เคยเข้ารับการอบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือนที่แตกต่างกัน โดยใช้ F – test เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างที่เคยเข้ารับการอบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือนที่แตกต่างกัน มีทัศนคติภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนเพื่อเกษตรกรรมตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐานที่ 2

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาศักยภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนเพื่อเกษตรกรรมตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรประเภททำสวนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดนครสวรรค์หลังอบรม เป็นรายด้าน พบว่า เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจความหมายของคำว่า ค่าใช้จ่าย หรือ รายจ่ายมากที่สุด ($\mu = 4.02$) รองลงมาคือเกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจความหมายของคำว่ารายรับหรือรายได้ ($\mu = 3.99$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด คือ เกษตรกรสามารถนำหลักการของการทำให้บัญชีครัวเรือนมาใช้ในการจัดการรายรับ รายจ่ายภายในครัวเรือน ($\mu = 3.05$) ซึ่งสรุปได้ว่า เกษตรกรประเภททำสวนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดนครสวรรค์ เมื่อได้รับการอบรมจะมีทัศนคติภาพการจัดทำบัญชี มีความรู้ความเข้าใจและความสามารถอยู่ในเกณฑ์ที่ดีขึ้น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ ตลอดจนองค์กรและหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

กับการพัฒนาศักยภาพของเกษตรกรในการให้ความรู้เป็นที่ปรึกษาและแนะนำแนวทางในการจัดทำบัญชีครัวเรือนให้แก่เกษตรกรจึงทำให้เกษตรกรมีศักยภาพเพียงพอในการจัดทำบัญชีครัวเรือนของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของยุทธศักดิ์ รัตนวงค์สนธิ (2553) กล่าวถึงการศึกษาศักยภาพด้านการตลาดของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) กลุ่มผลิตภัณฑ์แปรรูปอาหารในเขตจังหวัดนครสวรรค์ ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อศักยภาพผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ได้แก่ การเข้ารับการฝึกอบรมและสุทธินิคม ทรัพย์หงส์ทอง (2551) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบบัญชีและการเงินสำหรับธุรกิจจำหน่ายและเวชภัณฑ์ของสถานปฏิบัติการเภสัชชุมชน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบว่าสถานปฏิบัติการเภสัชชุมชน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ควรทำการพัฒนาระบบบัญชีและการเงิน ในการปฏิบัติงานด้านต่างๆ ดังนี้ คือ การจัดโครงสร้างหน่วยงาน การกำหนดระเบียบวิธี และคู่มือปฏิบัติ การกำหนดการใช้แบบฟอร์ม การตรวจสอบข้อมูลการปฏิบัติงาน การควบคุมการเคลื่อนไหลสินค้า การกำหนดประเภทรายได้และค่าใช้จ่าย การปฏิบัติงานตามขั้นตอนที่ได้กำหนดไว้และการกำหนดหมายเลขครุภัณฑ์ เพื่อให้การบันทึกข้อมูลและการรายงานผลการปฏิบัติงานมีความถูกต้องแม่นยำและลดข้อผิดพลาดรวมถึงความเสี่ยงในการทุจริตต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้ในแต่ละกิจกรรม

2. การเปรียบเทียบผลการอบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือนที่มีต่อการบริหารจัดการในครัวเรือนเพื่อเกษตรกรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่เคยเข้ารับการอบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือนที่แตกต่างกัน โดยใช้

F-test เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างที่เคยเข้ารับการอบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือนแตกต่างกัน มีการบริหารจัดการในครัวเรือนเพื่อเกษตรกรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับศูนย์บริการวิชาการ (ศูนย์บริการวิชาการมหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2553) การบริหารจัดการเงินเป็นการจัดการให้เกิดความสมดุลระหว่างรายรับและรายจ่าย ครัวเรือนควรมีรายรับมากกว่ารายจ่าย หากรายรับน้อยกว่ารายจ่าย ครัวเรือนต้องทำการกู้ยืมเงินมาใช้จ่าย การกู้ยืมช่วยแก้ปัญหาได้เพียงช่วงระยะสั้นๆ แต่อาจเป็นการสร้างปัญหาในอนาคต ถ้ารายรับน้อยกว่ารายจ่ายเป็นประจำ ครัวเรือนก็จะมีหนี้สินพอกพูนขึ้น ภาระหนี้สินที่ต้องชำระคืนทั้งเงินต้นและดอกเบี้ยก็จะเพิ่มขึ้นตามระยะเวลาการกู้ยืม ทำให้เป็นปัญหาทับถมที่แก้ไขยาก การแก้ปัญหามันคงและถูกต้องสามารถทำได้ 3 วิธี คือ 1) การหาทางเพิ่มรายรับ เช่นการใช้เวลาว่างในการผลิตหรือแปรรูปสินค้าเพื่อนำไปจำหน่าย การปลูกผักสวนครัวเพื่อนำไปจำหน่าย เป็นต้น 2) การลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นนอกจากการใช้จ่ายของครัวเรือน รายจ่ายที่ไม่จำเป็นเช่น รายจ่ายเกี่ยวกับการพนันการดื่มสุรารายจ่ายฟุ่มเฟือย รายจ่ายการสังสรรค์ที่มากเกินไป เป็นต้น 3) การลดรายจ่ายที่จำเป็นลง เช่น การเดินทางโดยใช้การเดินเท้าหรือการปั่นจักรยานแทนการใช้รถยนต์ ช่วยลดค่าใช้จ่ายในการเดินทางและทำให้สุขภาพแข็งแรง การปลูกผักสวนครัวไว้ทานเอง ช่วยลดรายจ่ายค่าอาหารของครัวเรือน นอกจากนั้นผักสวนครัวที่ปลูกเองยังมีคุณภาพดีและปลอดภัยจากสารเคมี เป็นต้น

3. ผลการเปรียบเทียบผลการอบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือนที่มีต่อศักยภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนเพื่อเกษตรกรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

พบว่า ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่เคยเข้ารับการอบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือนที่แตกต่างกัน โดยใช้ F-test เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างที่เคยเข้ารับการอบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือนแตกต่างกัน มีศักยภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนเพื่อเกษตรกรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ ยุทธศักดิ์ รัตนวงศ์ สนิท (2553) กล่าวถึงการศึกษาศักยภาพด้านการตลาดของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) กลุ่มผลิตภัณฑ์แปรรูปอาหารในเขตจังหวัดนครสวรรค์ ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อศักยภาพผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ได้แก่ การเข้ารับการฝึกอบรมและ สุทธิณีย์ ทรัพย์หงส์ทอง (2551) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบบัญชีและการเงินสำหรับธุรกิจจำหน่ายและเวชภัณฑ์ของสถานปฏิบัติการเภสัชชุมชน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบว่า สถานปฏิบัติการเภสัชชุมชน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ควรทำการพัฒนาระบบบัญชีและการเงิน ในการปฏิบัติงานด้านต่างๆ ดังนี้ คือ การจัดโครงสร้างหน่วยงาน การกำหนดระเบียบวิธี และคู่มือปฏิบัติ การกำหนดการใช้แบบฟอร์ม การตรวจสอบข้อมูลการปฏิบัติงาน การควบคุมการเคลื่อนไหลสินค้า การกำหนดประเภทรายได้และค่าใช้จ่าย การปฏิบัติงานตามขั้นตอนที่ได้กำหนดไว้

บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมสหกรณ์. (2553). **สภาวะสังคมปัจจุบัน**. <http://www.cpd.go.th>
- สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์อุดรธานี. (2553). **ปัญหาที่ควรระวังในการจัดทำบัญชีครัวเรือน**. <http://uttaradit.cad.go.th>
- สำนักงานสหกรณ์จังหวัดนครสวรรค์. (2553). **จำนวนเกษตรกรในจังหวัดนครสวรรค์**. http://webhost.cpd.go.th/nsncoop/graph_coop.html

ขั้นตอนครุภัณฑ์เพื่อให้การบันทึกข้อมูลและขั้นตอนที่ได้กำหนดไว้ การกำหนดหมายเลขครุภัณฑ์เพื่อให้การบันทึกข้อมูลและการรายงานผลการปฏิบัติงานมีความถูกต้องแม่นยำ

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะการปฏิบัติ

1. เกษตรกรควรได้รับการอบรมอย่างละเอียด เรื่องการจัดทำบัญชีครัวเรือน เพื่อพัฒนาตนเองให้มีศักยภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนเพิ่มมากขึ้นต่อไป
2. เกษตรกรควรจัดทำบัญชีครัวเรือนอย่างต่อเนื่องเพื่อจะได้สะสมประสบการณ์ในการจัดทำบัญชีครัวเรือน เพื่อพัฒนาตนเองให้มีศักยภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนเพิ่มมากขึ้นต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบบัญชีครัวเรือนให้เกษตรกรจัดทำบัญชีครัวเรือนถูกต้องเข้าใจง่าย และปฏิบัติตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง
2. ควรวิจัยศักยภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือนเพื่อเกษตรกรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรประเภทอื่นๆ เช่น ประเภทเลี้ยงสัตว์ ประเภททำไร่ ประเภททำนา เป็นต้น ซึ่งจะได้เป็นพัฒนาศักยภาพเกษตรกรได้ครอบคลุมในทุกประเภทเกษตรกร

- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). **วิธีการสร้างสถิติสำหรับการวิจัย**. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ยุทธศักดิ์ รัตนวงศ์สนธิ. (2553). **ศักยภาพด้านการตลาดของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) กลุ่มผลิตภัณฑ์แปรรูปอาหาร ในเขตจังหวัดนครสวรรค์**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ (บริหารธุรกิจ). นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- สุทธินิตย์ ททรัพย์หงส์ทอง. 2551. **แนวทางการพัฒนาระบบบัญชีและการเงินสำหรับธุรกิจจำหน่ายและเวชภัณฑ์ของสถานปฏิบัติการเภสัชชุมชน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ (บัญชี). เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศูนย์บริการวิชาการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. (2553). **บัญชีครัวเรือน**.
http://uac.kku.ac.th/journal/year_15_3_2550/05_15_03_2550.pdf